

DOI: 10.32347/2786-7269.2026.16.181-192

УДК 72.03:91.3:93

Сорокатий Я.М.,
yarusyagg@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5539-616X,
Одеська Державна Академія Будівництва та Архітектури

ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ СУЧАСНОГО ВИНОРОБНОГО КОМПЛЕКСУ

В умовах трансформації агропромислових територій, глобалізації ринків та активного розвитку екотуризму архітектура сучасних виноробних комплексів набуває особливого значення як чинник просторового, культурного й економічного розвитку регіонів. Сучасні виноробні комплекси виходять за межі суто виробничих об'єктів і формуються як багатофункціональні архітектурно-просторові системи, що поєднують виробничі, громадські, туристичні та ландшафтні функції. У цьому контексті зростає роль архітектурної організації та формування цілісного архітектурно-художнього образу таких об'єктів.

Метою статті є виявлення та наукове обґрунтування принципів архітектурної організації й формування образу сучасних виноробних комплексів. Для досягнення поставленої мети у роботі застосовано комплексний архітектурно-містобудівний підхід, що включає типологічний аналіз, функціонально-планувальне та об'ємно-просторове дослідження, а також аналіз реалізованих архітектурних рішень виноробних комплексів у різних природно-кліматичних і соціокультурних умовах.

У результаті дослідження визначено ключові принципи просторової організації виноробних комплексів, засновані на логіці технологічних процесів, ієрархії функціональних зон та інтеграції в природний ландшафт. Виявлено основні чинники формування архітектурно-художнього образу, серед яких особливе значення мають взаємодія з рельєфом, використання локальних матеріалів, екологічна сталість і візуальна ідентичність. Установлено, що архітектурний образ сучасного виноробного комплексу є важливим інструментом формування бренду території та підвищення її туристичної привабливості.

Практична значущість дослідження полягає в можливості використання отриманих висновків і принципів в архітектурному проектуванні, містобудівному плануванні та розробленні стратегій сталого розвитку виноробних регіонів.

Ключові слова: сучасні виноробні комплекси; архітектурна організація; архітектурний образ; функціональне зонування; екотуризм; агропромислова архітектура; ландшафтна інтеграція; сталий розвиток.

Актуальність і постановка проблеми. Виноробні комплекси у XXI столітті виходять за межі суто виробничих об'єктів і набувають статусу багатофункціональних архітектурних ансамблів. Поряд із основним технологічним процесом виробництва вина вони включають дегустаційні простори, туристичні маршрути, музеї, ресторани, громадські та ландшафтні зони, формуючи нові точки тяжіння у структурі сільських і найпериферійніших територій [1], [2]. За таких умов архітектура виноробного комплексу стає важливим інструментом формування територіальної ідентичності, візуального образу регіону та його економічної привабливості, а також засобом просторового брендингу виноробних територій [3].

Сучасні тенденції сталого розвитку, екологічного проектування та ландшафтної архітектури потребують переосмислення традиційних підходів до розміщення й формування виноробних об'єктів. Архітектурний образ комплексу має одночасно відображати технологічну специфіку виробництва, враховувати природно-кліматичні умови та бути інтегрованим у культурний і ландшафтний контекст території [4], [5]. Особливого значення набуває застосування принципів сталої архітектури, енергоефективних рішень та екологічно орієнтованих просторових моделей, що відповідає глобальним цілям сталого розвитку [6].

Водночас у сучасних наукових дослідженнях проблематика архітектури виноробних комплексів нерідко розглядається фрагментарно — або в контексті промислової архітектури, або в межах туристичної інфраструктури й культурного ландшафту — без системного аналізу архітектурних принципів просторової організації та формування архітектурно-художнього образу сучасних виноробних комплексів [7]. Це зумовлює необхідність комплексного архітектурно-містобудівного дослідження цього типу об'єктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження у сфері архітектури виноробних комплексів охоплюють широкий спектр наукових напрямів — від промислової та агропромислової архітектури до теорії культурного ландшафту, сталого розвитку й туристичної інфраструктури [8]. В умовах зростання інтересу до екотуризму та регіонального брендингу виноробні комплекси дедалі частіше розглядаються як багатофункціональні просторові системи, у яких архітектура відіграє ключову роль у формуванні унікального образу території [9].

За-рубіжні автори приділяють значну увагу питанням інтеграції виноробень у природний контекст, підкреслюючи важливість взаємодії архітектури з рельєфом, кліматичними умовами та ландшафтною структурою місцевості [10]. У низці досліджень відзначається активне використання підземних і напівпідземних просторів, що зумовлено як технологічними вимогами виробництва вина, так і прагненням мінімізувати візуальний вплив об'єктів на навколишній ландшафт [11]. Такий підхід розглядається як один із ключових засобів сталої архітектури виноробних комплексів.

Окремий блок досліджень присвячено ролі архітектури виноробень у формуванні бренду виноробного регіону та туристичної привабливості території. Архітектурно виразні комплекси, спроєктовані з урахуванням локальної ідентичності та культурних традицій, розглядаються як важливий елемент маркетингової стратегії й символічного капіталу регіону [12], [13]. У цих працях архітектура трактується не лише як оболонка виробничого процесу, а і як засіб комунікації між виробником, територією та споживачем.

Вітчизняні дослідження переважно зосереджені на типологічних, функціональних і технологічних аспектах агропромислових і виноробних комплексів [14]. Основну увагу приділено питанням функціонального зонування, організації виробничих процесів та відповідності архітектурних рішень санітарно-технічним і технологічним вимогам. Водночас художньо-образні, ландшафтні та соціокультурні аспекти архітектури виноробних комплексів часто розглядаються другорядне або фрагментарно.

Таким чином, аналіз наукових публікацій засвідчує, що, попри значну кількість досліджень, відсутній комплексний архітектурно-містобудівний підхід, який поєднував би функціональні, просторові, ландшафтні та образні характеристики сучасних виноробних комплексів [15]. Це визначає потребу подальших досліджень, спрямованих на систематизацію архітектурних принципів формування цього типу об'єктів.

Мета дослідження. Метою дослідження є виявлення та наукове обґрунтування принципів архітектурної організації й формування архітектурно-художнього образу сучасних виноробних комплексів як багатофункціональних архітектурно-просторових об'єктів, що поєднують виробничі, громадські, туристичні та ландшафтні функції. Дослідження спрямоване на визначення закономірностей просторової структури виноробних комплексів з урахуванням технологічних процесів виноробства, природно-кліматичних умов, культурного контексту та вимог сталої розвитку, а також на виявлення ролі архітектури у формуванні територіальної ідентичності та бренду виноробних регіонів.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети передбачено розв'язання таких завдань:

- проаналізувати типологічні особливості сучасних виноробних комплексів та їх еволюцію в контексті розвитку агропромислової архітектури й екотуризму;
- визначити основні функціональні зони виноробних комплексів (виробничу, логістичну, громадсько-туристичну, адміністративну та ландшафтну) і виявити закономірності їх просторової організації та взаємозв'язків;
- виявити ключові чинники, що впливають на формування архітектурно-художнього образу виноробних комплексів, зокрема технологічні, природно-кліматичні, ландшафтні, соціокультурні та економічні аспекти;
- систематизувати архітектурно-композиційні засоби проектування сучасних виноробних комплексів, зокрема об'ємно-просторові рішення, роботу з масштабом, матеріалами та світловим середовищем;
- визначити роль ландшафту, рельєфу та контекстуального оточення у формуванні цілісного архітектурного образу виноробного комплексу та його інтеграції у структуру території.

Функціонально-планувальна структура виноробного комплексу. Сучасний виноробний комплекс характеризується складною багаторівневою функціональною структурою, що відображає різноманіття процесів і сценаріїв використання таких об'єктів. У його складі, як правило, виокремлюють виробничу, логістичну, громадсько-туристичну та ландшафтну зони, кожна з яких має власну просторову логіку й функціональну специфіку [15]. Таке зонування забезпечує ефективне функціонування комплексу, а також дає змогу враховувати вимоги технології виноробства, санітарно-гігієнічні норми та очікування відвідувачів [16].

Виробнича зона формується у суворій відповідності до технологічного циклу виробництва вина — від приймання та первинної переробки винограду до процесів ферментації, витримки й зберігання готової продукції. Архітектурна організація цієї зони підпорядковується принципу технологічної послідовності, що виражається у лінійному або ступінчастому розміщенні виробничих приміщень. Логіка технологічних процесів визначає взаємозв'язок просторів, їхні габарити, висотні параметри та мікрокліматичні характеристики. Особливе значення має забезпечення стабільних температурно-вологісних режимів, що часто зумовлює використання підземних або напівпідземних просторів, а також масивних конструкцій із високою тепловою інерцією.

Логістична зона виноробного комплексу забезпечує приймання сировини, зберігання допоміжних матеріалів, транспортування готової продукції та зв'язок об'єкта із зовнішніми транспортними мережами. Її просторова організація спрямована на мінімізацію перетинів технологічних і туристичних

потоків, що підвищує безпеку та функціональну ефективність комплексу . Як правило, логістичні елементи розташовуються на периферії території й мають обмежену візуальну виразність, підпорядковуючись загальній архітектурній концепції об'єкта.

Громадсько-туристична зона охоплює дегустаційні зали, виставкові та музейні простори, фірмові магазини, ресторани, конференцзал та освітні майданчики. Ця зона відіграє ключову роль у формуванні публічного образу виноробного комплексу та його сприйняття відвідувачами . Зазвичай вона просторово відокремлюється від виробничої частини, що зумовлено санітарними й технологічними вимогами, однак при цьому зберігається візуальний і функціональний зв'язок між зонами. Це досягається завдяки використанню зашкленних перегородок, оглядових галерей, оглядових майданчиків і спеціально організованих маршрутів екскурсійного руху, які дають змогу відвідувачам спостерігати за процесом виробництва вина та сприймати його як цілісний просторовий і культурний досвід .

Отже, функціонально-планувальна структура сучасного виноробного комплексу формується як цілісна архітектурно-просторова система, у якій виробничі, логістичні та громадсько-туристичні простори взаємодоповнюють один одного . Така організація дає змогу не лише забезпечити ефективне функціонування підприємства, а й створити для відвідувачів насичений архітектурний сценарій, що сприяє глибшому розумінню процесів виноробства та підвищує привабливість комплексу як об'єкта екотуризму.

Принципи архітектурної організації сучасних виноробних комплексів. Архітектурна організація сучасних виноробних комплексів формується на перетині технологічних, функціональних, ландшафтних і соціокультурних чинників. На відміну від традиційних агропромислових об'єктів, сучасні виноробні комплекси розглядаються як багатофункціональні архітектурно-просторові системи, у яких виробнича функція тісно переплітається з громадською, туристичною та репрезентативною . У зв'язку з цим особливого значення набуває формування сукупності принципів архітектурної організації, що забезпечують як ефективність технологічних процесів, так і високу якість архітектурного середовища.

Одним із ключових принципів є функціональна доцільність, спрямована на створення оптимальних просторових умов для всіх стадій виноробного виробництва. Архітектурно-планувальні рішення мають суворо відповідати технологічному циклу — від приймання винограду та його переробки до процесів ферментації, витримки, зберігання й розливу вина . Цей принцип реалізується через логічну послідовність приміщень, мінімізацію перетинів технологічних потоків і забезпечення необхідних мікрокліматичних параметрів.

Дослідники наголошують, що саме технологічна логіка має бути основою архітектурної концепції виноробного комплексу, а не другорядним елементом, підпорядкованим виключно естетичним завданням.

Невід'ємним елементом функціональної доцільності є ієрархічність просторів, що проявляється у чіткому розмежуванні виробничих, логістичних і громадських зон. Виробничі простори, як правило, мають обмежений доступ і підпорядковуються суворим санітарним та технологічним регламентам, тоді як громадсько-туристичні зони орієнтовані на відкритість, візуальну виразність і комфорт відвідувачів. Ієрархія просторів формує зрозумілу структуру комплексу, полегшує навігацію та сприяє безпечному співіснуванню різних сценаріїв використання об'єкта. Водночас сучасні архітектурні рішення прагнуть не до ізоляції, а до контрольованого візуального й смислового взаємозв'язку зон, що дозволяє відвідувачам сприймати виробничий процес як частину цілісного архітектурного наративу.

Найважливішим принципом архітектурної організації виноробних комплексів є інтеграція в ландшафт, яку розглядають як ключову умову сталості та ідентичності об'єкта. За-рубіжні дослідження підкреслюють, що виноробні комплекси, органічно вписані в рельєф і природне оточення, вирізняються вищим рівнем візуальної та екологічної якості. Використання природного ухилу місцевості дає змогу оптимізувати технологічні процеси (гравітаційне переміщення сусли), а також зменшити енерговитрати на підтримання мікроклімату. Архітектурні форми при цьому часто набувають терасованого характеру, а значна частина виробничих приміщень розміщується під землею або частково заглиблюється в рельєф.

Інтеграція в ландшафт також передбачає активне використання природних матеріалів, локальних будівельних традицій і зелених насаджень. Камінь, дерево, бетон із виразною текстурою, зелені покрівлі та фасади сприяють візуальному «розчиненню» архітектури в довкіллі та формуванню стійкого зв'язку між будівлею і територією. Ландшафт у цьому контексті виступає не тлом, а рівноправним елементом архітектурної композиції, що формує просторовий образ виноробного комплексу.

Окремої уваги заслуговує принцип екологічної сталості, який упродовж останніх десятиліть стає визначальним у проектуванні виноробних комплексів. Екологічна сталість реалізується через застосування енергоефективних конструктивних рішень, використання пасивних кліматичних засобів, відновлюваних джерел енергії та раціональне управління водними ресурсами. Виноробні комплекси зазвичай розташовуються в сільських або природних ландшафтах, що посилює вимоги до мінімізації негативного впливу на довкілля.

Пасивні кліматичні методи — орієнтація будівель за сторонами світу, використання теплової інерції масивних конструкцій, природна вентиляція та затінення — дають змогу зменшити експлуатаційні витрати й підвищити екологічні показники об'єктів [16]. Дослідження свідчать, що екологічно орієнтована архітектура виноробних комплексів не лише сприяє сталому розвитку територій, а й підвищує їхню привабливість для туристів, формуючи позитивний імідж виробника та регіону загалом [13].

Отже, принципи архітектурної організації сучасних виноробних комплексів становлять комплекс взаємопов'язаних підходів, спрямованих на досягнення функціональної ефективності, просторової ієрархії, ландшафтної інтеграції та екологічної сталості. Їх системне застосування дозволяє формувати виноробні комплекси як цілісні архітектурно-просторові ансамблі, що мають високу технологічну, естетичну й культурну цінність.

Формування архітектурного образу сучасного виноробного комплексу. Формування архітектурного образу сучасного виноробного комплексу є складним багатокомпонентним процесом, що ґрунтується на взаємодії функціональної структури, об'ємно-просторової композиції та ландшафтного оточення. На відміну від традиційних виробничих об'єктів, де архітектура підпорядковувалася виключно утилітарним завданням, сучасні виноробні комплекси дедалі частіше проєктуються як виразні архітектурні ансамблі з високою художньою та символічною цінністю. Архітектурний образ у цьому контексті стає невід'ємною складовою ідентичності території та важливим інструментом комунікації між виробництвом, ландшафтом і суспільством.

Одним із ключових чинників формування архітектурного образу є функціональна структура комплексу, що визначає характер та ієрархію просторів. Виробничі, громадські й туристичні функції знаходять відображення в об'ємно-просторовому рішенні, формуючи різний ступінь відкритості, масштабності та виразності архітектурних елементів. Виробничі об'єми зазвичай вирізняються стриманістю форм і лаконічністю пластики, тоді як громадські та представницькі простори отримують більш виразне архітектурне вирішення, стаючи візуальними акцентами композиції.

Не менш важливу роль відіграє об'ємно-просторова композиція, що формує силует і просторовий образ виноробного комплексу. Сучасні дослідження підкреслюють, що архітектурний образ виноробень часто вибудовується на принципах простоти, геометричної ясності та тектонічної виразності. Використання протяжних горизонтальних об'ємів, терасованих форм і інтеграція будівель у рельєф дозволяють створити архітектуру, візуально пов'язану з ландшафтом і таку, що не домінує над ним. Водночас акцентні елементи — вежі, дегустаційні павільйони, оглядові майданчики —

формують візуальні доміанти, забезпечуючи впізнаваність комплексу в структурі території.

Вагомий вплив на формування архітектурного образу має добір матеріалів та архітектурної пластики. Використання локальних матеріалів — природного каменю, дерева, бетону з виразною текстурою, цегли — дозволяє підкреслити зв'язок об'єкта з місцем і культурними традиціями регіону. Лаконічність форм і стримана пластика фасадів створюють відчуття автентичності та довговічності, що особливо важливо для об'єктів, асоційованих із традицією та часом. Сучасні виноробні комплекси дедалі частіше використовують контраст між масивними глухими об'ємами виробничих приміщень і прозорими, візуально легкими громадськими просторами, що посилює архітектурну виразність і драматургію сприйняття.

Особливого значення у формуванні архітектурного образу набуває робота з масштабом. Виноробні комплекси, як правило, розташовуються у відкритих ландшафтах, що потребує ретельного співвіднесення архітектурних об'ємів із масштабом природного оточення. Дослідники зазначають, що успішні архітектурні рішення уникають надмірної монументальності, надаючи перевагу дробленню об'ємів, модульності та візуальній «розчинності» будівель у ландшафті. Такий підхід сприяє гармонійному сприйняттю комплексу й формуванню комфортного середовища як для відвідувачів, так і для працівників підприємства.

Ландшафтне оточення виступає не лише тлом, а й активним компонентом архітектурного образу виноробного комплексу. Інтеграція архітектури й ландшафту досягається через використання рельєфу, зелених покрівель, терас, водних елементів і виноградників як частини композиційного рішення. Ландшафт формує візуальні сценарії сприйняття комплексу, задає маршрути руху відвідувачів і підсилює емоційний вплив архітектури. У цьому контексті виноробний комплекс розглядається як елемент культурного ландшафту, у якому архітектура і природа утворюють єдине ціле.

Сучасні виноробні комплекси дедалі частіше стають архітектурними символами регіону, відображаючи його культурну ідентичність та економічний потенціал. Архітектурний образ таких об'єктів використовується у стратегіях територіального брендингу й позиціонування виноробних регіонів на міжнародному рівні. У цих проєктах виробнича функція доповнюється художньо-образною виразністю, а архітектура стає медіатором між традицією й сучасністю, ремеслом та інноваціями.

Отже, формування архітектурного образу сучасного виноробного комплексу ґрунтується на комплексній взаємодії функціональної структури, об'ємно-просторової композиції, матеріалу, масштабу й ландшафту. Системний

підхід до формування образу дозволяє створювати виноробні комплекси, що мають не лише високу технологічну та функціональну ефективність, а й значний культурний, естетичний і символічний потенціал.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що архітектурна організація сучасних виноробних комплексів ґрунтується на сукупності взаємопов'язаних принципів, серед яких ключовими є функціональна логіка, просторова ієрархія, інтеграція в природний ландшафт та орієнтація на сталий розвиток. Ці принципи формують основу архітектурно-планувальних рішень і забезпечують ефективне функціонування виноробних комплексів як складних багатофункціональних об'єктів, що поєднують виробничі, громадські та туристичні функції.

Дослідження показало, що формування архітектурного образу виноробного комплексу є не другорядним, а структуроутворювальним елементом проєктування. Архітектурний образ відображає специфіку технологічних процесів, природно-кліматичні та ландшафтні умови, а також культурну ідентичність території. Завдяки цьому виноробні комплекси набувають виразного й упізнаваного характеру, що сприяє формуванню позитивного іміджу регіону та підвищенню його туристичної привабливості. Архітектура у цьому контексті виступає важливим інструментом територіального брендингу та розвитку екотуризму.

Отримані висновки підтверджують необхідність застосування комплексного архітектурно-містобудівного підходу під час проєктування сучасних виноробних комплексів, який передбачає синтез технологічних, функціональних, просторових, ландшафтних і художньо-образних рішень. Такий підхід дозволяє розглядати виноробний комплекс як цілісний архітектурно-просторовий ансамбль, інтегрований у структуру території та орієнтований на довгостроковий сталий розвиток.

Практична значущість дослідження полягає в можливості використання сформульованих принципів і висновків у професійній діяльності архітекторів і містобудівників, а також у наукових дослідженнях, присвячених архітектурі агропромислових і туристичних об'єктів. Результати роботи можуть бути застосовані під час розроблення проєктних концепцій виноробних комплексів, стратегій просторового розвитку виноробних регіонів і програм ревіталізації агропромислових територій.

Список літератури

1. Бевз М.В. (2020). Ревіталізація історичних промислових територій у структурі сучасного міста. *Містобудування та територіальне планування*, №73, 45–53. {in Ukrainian}

2. Bruwer, J., & Rueger-Muck, E. (2020). Винний туризм і гедоністичний досвід: дестинаційний підхід. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 37(5), 615–630. <https://doi.org/10.1080/10548408.2020.1781074> {in English}
3. Charters, S. (2020). Брендинг винного туризму та регіональна ідентичність. *International Journal of Wine Business Research*, 32(3), 347–364. {in English}
4. Габрель М.М. (2021). Сталий розвиток архітектурного середовища історичних міст. Львів: Видавництво Львівської політехніки. {in Ukrainian}
5. Дьомін М.М. (2020). Урбаністичні трансформації та збереження культурного ландшафту міст. Сучасні проблеми архітектури та містобудування, №58, 12–21. {in Ukrainian}
6. Кучеренко І.І. (2022). Архітектурно-ландшафтна інтеграція об'єктів культурної спадщини в умовах сталого розвитку. *Арх. вісник КНУБА*, №24, 88–95. {in Ukrainian}
7. Rapoport, A. (2020). *Людські аспекти архітектурної форми: до підходу «людина — середовище»*. Routledge. {in English}
8. Silva, A., & Teixeira, J. (2021). Промислова архітектура та агропромислові ландшафти в сучасній Європі. *Sustainability*, 13(9), 4987. <https://doi.org/10.3390/su13094987> {in English}
9. Hall, C.M., & Mitchell, R. (2020). Винний туризм, теруар і регіональний розвиток. *Tourism Geographies*, 22(3), 541–560. {in English}
10. Figueiredo, J., & Rebelo, J. (2022). Інтеграція архітектури виноробень і ландшафту. *Journal of Landscape Architecture*, 17(2), 44–57. {in English}
11. García-Esparza, J.A. (2020). Підземна архітектура та клімат-контроль у проєктуванні виноробень. *Buildings*, 10(11), 213. {in English}
12. Charters, S., & Menival, D. (2021). Винна архітектура як інструмент брендингу місця. *International Journal of Wine Business Research*, 33(2), 256–271. <https://doi.org/10.1108/IJWBR-05-2020-0024> {in English}
13. Pechlaner, H., & Innerhofer, E. (2020). Туристичні дестинації як культурні бренди. *Journal of Destination Marketing & Management*, 15, 100403. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2019.100403> {in English}
14. Кравченко, О.В. (2021). Архітектурно-планувальні принципи формування агропромислових комплексів. *Містобудування та територіальне планування*, 75, 214–221. {in Ukrainian}
15. Тимохін В.О. (2021). Просторовий розвиток туристично-рекреаційних територій України. Київ: КНУБА. {in Ukrainian}
16. Шебек Н.М. (2022). Принципи екологічної архітектури та адаптивного використання промислових будівель. *Екологічна безпека та природокористування*, №4, С. 102–110. <https://doi.org/10.32347/2411-4049.2022.4.102-110> {in Ukrainian}

Master of Architecture **Sorokatyi Yaroslav**,
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture

PRINCIPLES OF ARCHITECTURAL ORGANIZATION AND IMAGE FORMATION OF A CONTEMPORARY WINERY COMPLEX

In the context of the transformation of agro-industrial territories, the globalization of markets, and the rapid development of wine tourism, the architecture

of contemporary winery complexes acquires particular significance as a factor of spatial, cultural, and economic development of regions. Modern wineries increasingly transcend the role of purely production facilities and are shaped as multifunctional architectural and spatial systems that integrate production, public, tourism, and landscape functions. In this regard, the role of architectural organization and the formation of a coherent architectural and artistic image of such facilities becomes increasingly important.

The purpose of this article is to identify and scientifically substantiate the principles of architectural organization and image formation of contemporary winery complexes. To achieve this aim, the study employs a comprehensive architectural and urban-planning approach, including typological analysis, functional-planning and volumetric-spatial research, as well as an analysis of implemented architectural solutions for winery complexes in diverse natural, climatic, and socio-cultural contexts.

As a result of the study, key principles of spatial organization of winery complexes have been identified, based on the logic of technological processes, the hierarchy of functional zones, and integration into the natural landscape. The main factors influencing the formation of the architectural and artistic image are revealed, among which interaction with topography, the use of local materials, environmental sustainability, and visual identity are of particular importance. It is established that the architectural image of a contemporary winery complex serves as an important tool for territorial branding and for enhancing the tourist attractiveness of a region.

The practical significance of the research lies in the possibility of applying the formulated conclusions and principles in architectural design, urban planning, and the development of sustainable development strategies for wine-producing regions.

Keywords: contemporary winery complexes; architectural organization; architectural image; functional zoning; wine tourism; agro-industrial architecture; landscape integration; sustainable development.

REFERENCES

1. Bevz, M.V. (2020). Revitalizatsiia istorychnykh promyslovykh terytorii u strukturi suchasnoho mista. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, 73, 45–53. <https://doi.org/10.32347/2076-815X.2020.73.45-5> {in Ukrainian}
2. Bruwer, J., & Rueger-Muck, E. (2020). Vynnyi turyzm i hedonistychnyi dosvid: destynatsiinyi pidkhid. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 37(5), 615–630. <https://doi.org/10.1080/10548408.2020.1781074> {in English}
3. Charters, S. (2020). Brendynh vynnoho turyzmu ta rehionalna identychnist. *International Journal of Wine Business Research*, 32(3), 347–364. <https://doi.org/10.1108/IJWBR-01-2020-0003> {in English}

4. Habrel, M.M. (2021). Stalyi rozvytok arkhitekturnoho seredovyschcha istorychnykh mist. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. {in Ukrainian}
5. Domin, M.M. (2020). Urbanistychni transformatsii ta zberezhennia kulturnoho landshaftu mist. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*, 58, 12–21. <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2020.58.12-21> {in Ukrainian}
6. Kucherenko, I.I. (2022). Arkhitekturno-landshaftna intehratsiia obektiv kulturnoi spadshchyny v umovakh staloho rozvytku. *Arkhitekturnyi visnyk KNUBA*, 24, 88–95. <https://doi.org/10.32347/2519-8661.2022.24.88-95> {in Ukrainian}
7. Rapoport, A. (2020). Liudski aspekty arkhitekturnoi formy: do pidkhodu “liudyna — seredovyshe”. Routledge. {in English}
8. Silva, A., & Teixeira, J. (2021). Promyslova arkhitektura ta ahropromyslovi landshafty v suchasni Yevropi. *Sustainability*, 13(9), 4987. <https://doi.org/10.3390/su13094987> {in English}
9. Hall, C.M., & Mitchell, R. (2020). Vynnyi turyzm, teruar i rehionalnyi rozvytok. *Tourism Geographies*, 22(3), 541–560. <https://doi.org/10.1080/14616688.2019.1682789> {in English}
10. Figueiredo, J., & Rebelo, J. (2022). Intehratsiia arkhitektury vynoroben i landshaftu. *Journal of Landscape Architecture*, 17(2), 44–57. <https://doi.org/10.1080/18626033.2022.2042198> {in English}
11. García-Esparza, J.A. (2020). Pidzemna arkhitektura ta klimat-kontrol u proiektuvanni vynoroben. *Buildings*, 10(11), 213. <https://doi.org/10.3390/buildings10110213> {in English}
12. Charters, S., & Menival, D. (2021). Vynna arkhitektura yak instrument brendynhu mistsia. *International Journal of Wine Business Research*, 33(2), 256–271. <https://doi.org/10.1108/IJWBR-05-2020-0024> {in English}
13. Pechlaner, H., & Innerhofer, E. (2020). Turystychni destynatsii yak kulturni brendy. *Journal of Destination Marketing & Management*, 15, 100403. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2019.100403> {in English}
14. Kravchenko, O.V. (2021). Arkhitekturno-planuvalni pryntsypy formuvannia ahropromyslovykh kompleksiv. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*, 75, 214–221. <https://doi.org/10.32347/2076-815X.2021.75.214-221> {in Ukrainian}
15. Tymokhin, V.O. (2021). *Prostorovyi rozvytok turystychno-rekreatsiinykh terytorii Ukrainy*. Kyiv: KNUBA. {in Ukrainian}
16. Shebek, N.M. (2022). Pryntsypy ekolohichnoi arkhitektury ta adaptivnoho vykorystannia promyslovykh budivel. *Ekolohichna bezpeka ta pryrodokorystuvannia*, 4, 102–110. <https://doi.org/10.32347/2411-4049.2022.4.102-110> {in Ukrainian}